

Biuletyn Polonistyczny

07.03.2021

Odeszli

Ryszard Świątkowski

Dnia 3 marca 2021 roku odszedł mgr Ryszard Świątkowski, współtwórca olsztyńskiej polonistyki akademickiej, literaturoznawca i wykładowca Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Olsztynie, Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie i Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, nauczyciel i wychowawca kilku pokoleń polonistów, powszechnie lubiany i szanowany, znany z wyrozumiałości i życzliwości. Takim pozostanie na zawsze w naszej pamięci.

Urodzony 4 sierpnia 1940 roku. Absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku (1964). Kierunki jego zainteresowań badawczych, skupione wokół literatury romantyzmu, ukształtowały się w czasie studiów polonistycznych w gdańskiej uczelni. Świadczy o tym praca magisterska zatytułowana *Towianizm jako zjawisko historyczne*, którą napisał pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Janion. Po studiach pracował — zgodnie ze swoim wykształceniem jako nauczyciel języka polskiego — w szkole średniej w Biskupcu (1964–1969).

Kiedy w czerwcu 1969 roku utworzono w Olsztynie Wyższą Szkołę Nauczycielską, został powołany do współtworzenia kierunku filologia polska na Wydziale Humanistycznym. Dla uczelni pedagogicznej, mającej na celu kształcić nauczycieli, pozyskiwanie takich osób, które wcześniej pracowały w szkolnictwie podstawowym lub średnim miało swoje znaczenie. Intencja założycieli WSN nie sprowadzała się jednak tylko do tego, aby uczelnia zapewniała kadre nauczycielską dla regionu, ale także tworzyła centrum myśli humanistycznej, rozwijała nowe dyscypliny naukowe, integrowała środowiska twórcze.

Mgr Świątkowski pozostał wierny Wydziałowi Humanistycznemu i filologii polskiej do końca swojej pracy zawodowej, stanowiąc oparcie dla wielu adeptów polonistyki. Wydział tymczasem ewoluował i wchodził w coraz to nowe struktury organizacyjne. W 1974 roku olsztyńską WSN przeobrażono bowiem w Wyższą Szkołę Pedagogiczną, a w 1999 roku uczelnia ta utworzyła wraz z innymi olsztyńskimi uczelniami Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Mgr Świątkowski pracował jako nauczyciel akademicki do roku 2005, kiedy to przeszedł na emeryturę. Był zatem świadkiem i uczestnikiem tych przemian.

Prowadził pierwotnie badania nad literaturą ludową wieku XIX. Zrealizował pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Bukowskiego (WSP w Gdańsku, od 1970

Uniwersytet Gdański) rozprawę doktorską *Polska literatura ludowa na Warmii i Mazurach w latach 1800–1918*. Z bliżej nieznanych przyczyn obrona dysertacji nie została zorganizowana i przeprowadzona. Świadectwem ówczesnych dociekań naukowych jest publikacja *Pojęcie pisarza ludowego*, związana z doktoratem i zamieszczona w tomie zbiorowym *Prace naukowo-badawcze Zakładu Filologii Polskiej* (Olsztyn 1978).

Później mgr Świątkowski poświęcił się działalności dydaktycznej, popularnonaukowej, redakcyjnej i organizacyjnej. Wykładał głównie literaturę powszechną oraz prowadził zajęcia konwersatoryjne z literatury polskiej okresu romantyzmu, pozytywizmu i Młodej Polski, a także nauk pomocniczych — na jednolitych studiach magisterskich (stacjonarnych i niestacjonarnych) oraz licencjackich (stacjonarnych i niestacjonarnych). W związku z kształceniem polonistycznym w WSP opracował *Przewodnik metodyczny dla słuchaczy studiów zaocznych I roku filologii polskiej z wykładów z historii literatury polskiej od początków do końca oświecenia* (Olsztyn 1975).

Swoje artykuły popularnonaukowe ogłaszał w olsztyńskim piśmie społeczno-kulturalnym „Warmia i Mazury”: *François Villon i jego „Wielki Testament”* (1986, nr 23); *Kreacja i ekspresja. O estetyce wczesnego romantyzmu* (1987, nr 21); *Poezja serca i duszy. O estetyce wczesnego romantyzmu polskiego* (1987, nr 22); *Romantyczny spór o nowe oblicze literatury polskiej* (wspólnie z Grzegorzem Iglińskim, 1987, nr 24); *Kontynuacje romantyczne w literaturze polskiej* (wspólnie z Grzegorzem Iglińskim, 1988, nr 8). Większość tych tekstów, przeredagowanych i poprawionych, wydano później w tomie zbiorowym *O literaturze i filozofii. Problemy — twórcy — dzieła* (pod red. Witolda Tulibackiego i Zygmunta Frydryszaka, Olsztyn 1999).

Mgr Świątkowski podejmował się ponadto bardzo różnych przedsięwzięć wydawniczych: jest współautorem jubileuszowej publikacji *XX lat Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie* (Olsztyn 1989), współredaktorem naukowym pracy zbiorowej *Pośród twórczych potęg i niszczących mocy. Antynomiczne widzenie rzeczywistości w literaturze Młodej Polski* (Olsztyn 2005), prezentującej artykuły wyróżniających się absolwentów filologii polskiej, redaktorem wydawniczym monografii naukowej autorstwa Piotra Zabornego *Rozważania o religiach* (Skierniewice 2017).

Jeśli chodzi o działalność organizacyjną, to przypomnieć należy, iż mgr Świątkowski był między innymi kierownikiem Działu Dydaktyki i Wychowania WSP (1989), Społecznym Inspektorem Pracy na Wydziale Humanistycznym UWM (2003) oraz członkiem Komisji Rewizyjnej Olsztyńskiego Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza (2003–2005).

Doceniając pracę i działalność mgr. Świątkowskiego, wielokrotnie wyróżniano go nagrodami dydaktycznymi i jubileuszowymi, między innymi w latach: 1976, 1979, 1980, 1994. Wyrazem uznania jego zasług są również przyznane odznaczenia i medale:

- a) Odznaka Honorowa „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1985);
- b) Złoty Krzyż Zasługi (1987);
- c) Odznaka za Zasługi dla Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie (1989);
- d) Medal Komisji Edukacji Narodowej (1998).

Są jednak rzeczy, które nie znajdują odzwierciedlenia w stopniach i tytułach naukowych, dyplomach, nagrodach, odznakach. To zwykła dobroć, mądrość i uczynność, które widoczne były w postępowaniu naszego wykładowcy i kolegi.

Słowa kluczowe: literaturoznawstwo, ludowość, Warmia i Mazury, dydaktyka, Świątkowski Ryszard